

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania K.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie
z udziałem M. Sp. z o.o. w K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 23 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. akt III AUa 652/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od K.M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 240,00 (dwieście
czterdzieści) złotych, wraz z ustawowymi odsetkami z art. 98 § 1¹
k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 maja 2022 r. (znak: [...]), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 423, ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie stwierdził, że

K.M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 marca 2018 r., jako pracownik u płatnika składek M. sp. z o.o. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w wyniku postępowania kontrolnego ustalono, że K.M. została zgłoszona przez płatnika składek M. sp. z o.o., do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, z tytułu umowy o pracę od 1 marca 2018 r. Płatnik składek złożył za ww. raporty miesięczne ZUS RCA od marca 2018 r. do kwietnia 2022 r., wykazując wymiar czasu pracy 1/4 etatu. Z informacji KRS wynika, że od 11 kwietnia 2017 r. K.M. jest współnikiem M. sp. z o.o., jedynym członkiem zarządu i zarazem jej prezesem oraz posiada 100 % udziałów spółki. Organ rentowy wskazał, że jak wynika z umowy sprzedaży udziałów w spółce oraz aktu notarialnego z 10 lipca 2018 r., K.M. sprzedała jeden udział M. sp. z o.o. M.M. i tym samym od 10 lipca 2018 r. posiada 99 udziałów spółki. Organ rentowy podniósł, że wykluczone jest zatrudnienie samego siebie na etacie przez jedynego współnika spółki z o.o. oraz że jedynego współnika spółki z o.o. nie można traktować jako pracownika. W ocenie organu rentowego, w przypadku K.M. nie było podstaw do stwierdzenia powstania stosunku pracy, między nią jako pracownikiem, a M. sp. z o.o. jako pracodawcą, albowiem nie występował element podporządkowania pracownika, będący koniecznym i kluczowym elementem stosunku pracy, określonym w art. 22 k.p. Organ rentowy wskazał też, że nie może być mowy o zatrudnieniu w ramach stosunku pracy, gdy ta sama osoba fizyczna występuje w kilku różnych rolach, tj. w roli współnika i właściciela większości kapitału spółki (K.M. posiadała 100 udziałów, a potem 99 udziałów), w roli prezesa jednoosobowego zarządu spółki oraz w roli pracownika spółki. Należy zatem K.M. traktować jako jedynego współnika spółki. W konsekwencji w ocenie organu rentowego, K.M., od 1 marca 2018 r., nie posiada statusu pracownika i nie spełnia warunków do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 15 lutego 2023 r. (sygn. akt IV U 490/22), wydanym w sprawie K.M., przy uczestnictwie M. sp. z o.o. w K., na skutek odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu, o podleganie ubezpieczeniom społecznym: oddalił odwołanie oraz zasądził od K.M., na rzecz

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu, kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji odwołującej, Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 16 lipca 2024 r. (sygn. akt III AUa 652/23) oddalił apelację i zasądził od odwołującej, na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 240 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, do Sądu Najwyższego wywiodła odwołująca, zaskarżając judykat w całości, zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1, ust. 6 pkt 4 oraz art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z art. 22 § 1 k.p., poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że większościowy wspólnik spółki z o.o. nie podlega ubezpieczeniom społecznym, jako pracownik tejże spółki, podczas gdy taka wykładnia przepisu ustawy stanowi nieuzasadnioną ingerencję w strukturę spółki kapitałowej.

W związku z powyższy, skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów sądowych w tym również kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych.

Skarżąca wniosła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W uzasadnieniu wniosku skarżąca wskazała, że w niniejszej sprawie zachodzi istotna rozbieżności w orzecznictwie sądów, co do możliwości podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez pracownika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, posiadającego jednocześnie większościowy udział w kapitale zakładowym tej spółki. Sąd I i II instancji zgodnie stanęły na stanowisku, że organ rentowy słusznie wyłączył skarżącą z ubezpieczenia społecznego, jako wspólnika jednoosobowej spółki z o.o., a później

posiadaczkę większościowego pakietu udziałów w spółce (99 udziałów ze 100). Jednocześnie, zdaniem skarżącej, zauważalny jest pogląd, zgodnie z którym uzasadnione jest zupełnie przeciwne stanowisko, iż niezależnie od zastosowanego wewnętrznego podziału udziałów w spółce z o.o. niemożliwym jest uznanie, że któryś ze wspólników ma iluzoryczną rolę, a zatem niemożliwe jest zastosowanie wobec wspólnika o dominującym udziale regulacji z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczącej jednoosobowej spółki z o.o. Skarżąca w uzasadnieniu wniosku powołuje się na orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, które jej zdaniem świadczą o zasadności złożonego wniosku. W ocenie skarżącej należy uznać, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych budzącego poważne wątpliwości które prowadzą do rozbieżnego orzecznictwa, co do możliwości nawiązania stosunku pracy przez wieloosobową spółkę z jej dominującym udziałowcem, wobec którego rolę pracodawcy sprawują wspólnicy o znacznie mniejszym zaangażowaniu kapitałowym.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną, organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku jej przyjęcia, a także o w każdym przypadku, zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej nie mogła zostać przyjęta do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów – przywołała więc przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W tym miejscu należy przypomnieć, że odwołanie się do potrzeby wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej

okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej.

Strona skarżąca nie wykazała jednak istnienia wskazywanej przez siebie przesłanki przedsądu. Do podnoszonych przez stronę skarżącą wątpliwości Sąd Najwyższy odnosił się już wielokrotnie w swoim orzecznictwie, a poglądy w tym zakresie mają ugruntowany charakter, w tym między innymi w wyrokach z: 5 lutego 1997 r. (II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997, nr 20, poz. 404); 17 października 2017 r. (II UK 451/16, LEX nr 2427158); 22 sierpnia 2019 r. (I UK 160/18, LEX nr 3551037) oraz w postanowieniu z 14 września 2022 r. (I USK 11/22, LEX nr 3487751) i 18 marca 2025 r. (I USK 354/24, LEX nr 3847040), w których Sąd Najwyższy wskazał, że w dotychczasowej judykaturze przyjmuje się jednolicie, iż w przypadku wspólników spółek kapitałowych o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy. Dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca art. 58 § 1 k.c.), lecz to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i czy stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki oraz wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z

art. 22 § 1 k.p. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 sierpnia 2025 r., II USK 418/24, Legalis nr 3262543).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego doprecyzowano również, że gdy mamy do czynienia z większościovym udziałowcem dwuosobowej spółki z o.o., będącym jej jednoosobowym zarządem, mającym 99 spośród 100 udziałów tej spółki, to nie może być on uznany za jej pracownika dlatego, że prowadzi to do sytuacji, w której społeczny status wykonawcy pracy staje się dla danej osoby jedynie funkcjonalnym elementem jej statusu właściciela spółki, służąc jej kompleksowej obsłudze, a więc do sytuacji, w której dochodzi do swoistej symbiozy pracy i kapitału, sprzecznej z aksjologią prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, opartą - co do zasady - na założeniu oddzielania kapitału oraz pracy. Jedyny lub niemal jedyny wspólnik spółki z o.o. nie podlega zatem pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu. W konsekwencji tam, gdzie status wykonawcy pracy (pracownika) zostaje zdominowany przez właścicielski status wspólnika spółki z o.o., nie może być mowy o zatrudnieniu w ramach stosunku pracy takiego wspólnika, który nie pozostaje w pracowniczej relacji podporządkowania wobec samego siebie (uchwała Sądu Najwyższego z 21 lutego 2024 r., III UZP 8/23, LEX nr 368684; por. też wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., II UK 243/18, Legalis nr 2571547 oraz wyroki Sądu Najwyższego z: 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, OSP 2012, nr 1, poz. 8; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990; 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1291783; czy postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 marca 2020 r., III UK 82/19, LEX nr 3168960; 22 czerwca 2021 r., II USK 186/21, LEX nr 3317270 oraz Z. Hajn, *Zatrudnienie (się) we własnym zakładzie pracy w świetle ustrojowych podstaw prawa pracy (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, (red.) L. Florek i Ł. Pisarczyk, Warszawa 2011).

Podobnie w orzecznictwie oceniany jest status większościovego udziałowca. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 lipca 2025 r. (I USK 28/25, Legalis nr 3239560) wyraził pogląd, że nakładanie się na siebie różnych funkcji, w jakich występuje ta sama osoba fizyczna, będąc jednocześnie jedynym albo zdecydowanie większościovym (posiadającym 90% udziałów) udziałowcem spółki kapitałowej, jednoosobowym zgromadzeniem wspólników (albo zdecydowanie większościovym członkiem tego zgromadzenia) i jedynym członkiem zarządu

(prezesem) spółki, wyklucza możliwość zatrudnienia takiej osoby na podstawie umowy o pracę (art. 22 § 1 k.p.) na stanowisku prezesa zarządu spółki. W opisanych okolicznościach dochodzi bowiem do specyficznego nałożenia się na siebie różnych ról skupionych w tej samej osobie fizycznej (np. wyłącznego albo zdecydowanie większościowego udziałowca - wspólnika spółki, czyli jej faktycznego „właściciela”, ponadto jednoosobowego zgromadzenia wspólników lub zdecydowanie większościowego członka tego zgromadzenia, wreszcie jedyne go członka jednoosobowego zarządu spółki), które wyklucza możliwość istnienia stosunku pracy (stosunku podporządkowania) pomiędzy spółką a taką osobą na stanowisku osoby zarządzającej spółką (prezesa zarządu spółki). Kwestia ta jest już od wielu lat rozstrzygnięta w orzecznictwie.

Z chwilą nabycia wszystkich udziałów w spółce z o.o., stosownie do art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń, wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. uważa się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, co wyłącza zawieranie umowy o pracę z własną spółką w celu objęcia ubezpieczeniem społecznym. Wspólnik taki podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 13 pkt 4 ustawy systemowej) oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej; J. May, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2023 r., II USKP 25/22, OSP 2024, nr 11, poz. 85, s. 93; K. Roszewska, M. Zieleniecki (w:) Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, red. K. Antonów, Warszawa 2024, komentarz do art. 6, pkt 6; R. Sadlik, Zatrudnienie wspólnika spółki z o.o. jako członka jej zarządu, Monitor Prawa Pracy 2017, nr 6, s. 307-309).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się natomiast, że dozwolone jest zatrudnienie wspólników dwuosobowej spółki z o.o., w tym także na stanowiskach zarządczych, gdy z ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności rzeczywiście realizowanego stosunku prawnego, na podstawie którego wspólnik wykonywał czynności na rzecz spółki, wynikało, że był on poddany zarówno ekonomicznej zależności od swojego pracodawcy, jak i formalnemu nadzorowi sprawowanemu przez zgromadzenie wspólników, na którym podjęcie uchwał wymagało uzyskania takiej kwalifikowanej większości głosów, że posiadane przez

wspólnika-zarządcę udziały własnościowe, jako wspólnika większościowego, nie dawały mu statusu wspólnika dominującego, który mógłby samodzielnie decydować w sprawach istotnych dla spółki (tak wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08, Monitor Prawa Pracy 2009, nr 5, s. 268-271; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2024 r., III USK 71/24, LEX nr 3811295).

Wobec wyjaśnienia w judykaturze, jak i w doktrynie podnoszonych przez skarżącego wątpliwości na tle wykładni powołanych przepisów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, uznając, że odwołująca nie wykazała istnienia przywołanej przez siebie przesłanki przedsądu. O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., w kwocie ustalonej na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), a w zakresie odsetek art. 98 § 1¹ k.p.c.

DS.

[SOP]